ч. 277 (14.174). Львів, четвер 17. жовтня 1935. Pocztowa opłata opłacona ryczałtem Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 504·060. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Коптійське духовенство
проголосило святу війну проти Італії.

Ситуація на італійсько-абісинському фронті.

НЕ БУДЕ БИТВИ, ДОКИ НЕ ПРИЙДЕ МАР. БАДОЛІО.

РИМ, 16. 10. ПАТ. Лінію Адіграт-Адуа-Аксум організували як нову основу нападу. Та Авас здогадується, що до дальших ділань італійського фронту не прийде, доки на місце битви не прийде маршал Бадоліо

ҐУҐСА НЕНОРМАЛЬНИЙ.

АДДІС-АБЕБА, 16. 10. ПАТ. **В урядових колах не скривають уже зради Ґуґси. Його вважають за ненормальну людину. Ґуґса від довшого часу був у злих взаєминах з визначними абісинськими достойниками, навіть зі самим цісарем,** якого був зятем. Серед населення Макале не мав великої симпатії. Про це свідчить хочби те, що не вдалось йому потягнути за собою більшого числа вояків

СВЯТА ВІЙНА ПРОТИ ІТАЛІЇ.

ПАРИЖ, 16. 10. ПАТ. „Еко де Парі" повідомляє з Аддіс-Абеби, **що неґус почувши вістку, що італійські війська здобули святе місто Аксум, припоручив голові абісинської церкви оголосити святу війну проти Італії, щоб відібрати це місто.**

БУНТ АБІСИНСЬКИХ ПРОВІДНИКІВ.

РИМ, 16. 10 ПАТ. Ватиканська радіостанція повідомляє з Асмари, що в тамошніх італійських колах запевнюють про **вибух бунту льокальних провідників у Ґобіям.**

Вчора вернулись з розвідки 3 італійські літаки, **що ствердили концентрацію ворожих сил на південь від Макале.** До нового італійського наступу, що його основна лінія йде в напрямі з Адіграту через Адуу й Аксум не прийде перед приїздом на фронт ген. Бадоліо.

В останніх днях мали місце **деякі зудари в околиці ріки Сетіт і місцевости Омаґер. Після невдачної спроби переходу ріки Сетіт багато абісинських провідників піддалося та перейшло до італійців. Між ін. піддався шейк Борбера.**

АДДІС-АБЕБА, 16. 10. ПАТ. В офіційних колах **заперечують поголоски, будьто би через зраду Ґуґси італійські війська зайняли Макале.**

ІТАЛІЙСЬКІ КОЛЬОНІЯЛЬНІ ВІЙСЬКА ПЕРЕХОДЯТЬ ДО АБІСИНЦІВ.

ПАРИЖ, 16. 10. ПАТ. Агенція Аваса повідомляє з Аддіс-Абеби, що **згідно з достовірними вістками багато тубильців вояків італійської армії в Еритреї покидає італійські війська, переходить кордон та віддається до диспозиції Раса Сеюма. На південнім фронті італійці йдуть без більших труднощів вперед, бомбардуючи деякі позиції в Оґадені.** Радіостанція в Ґерльоґубі працює нормально, що вказує на те, що італійці там ще не дійшли.

АБІСИНЦІ ВВІЙШЛИ ДО ЕРИТРЕЇ.

АДДІС-АБЕБА, 16. 10. ПАТ. **Армія ген. Ґаізлейна мабуть перейшла ріку Мареб та ввійшла до Еритреї.** На правому крилі північного фронту **абісинці зазнали поважних страт через зраду Ґуґси, зате користають на лівому крилі, йдучи вперед.**

ДЕЗЕРТИРИ З ЕРИТРЕЇ ВЛЕКШУЮТЬ ПОХІД АБІСИНЦЯМ.

ПАРИЖ, 16. 10. ПАТ. З Аддіс-Абеби повідомляють: **Потверджують вістку, що війська Раса Айлю ввійшли до Еритреї.** Абісинські відділи мали перейти ріку Марель в окрузі Барентон. **Абісинським військам влекшили похід дезертири з Еритреї**

У столиці Абісинії далі важко дістати будь-які інформації на тему ходу воєнних ділань, бо влада не дає ніяких інформацій. Багато журналістів рішило виїхати зі столиці та переїхати до Гарару недалеко південного фронту.

Абісинська влада рішуче заперечує вістки про здобуття італійцями Макале.

МАЙБУТНІ ОПЕРАЦІЇ НА ІТАЛІЙСЬКО-АБІСИНСЬКІМ ФРОНТІ.

ЛЬОНДОН, 16. 10. ПАТ. Агенція Райтера подає такі дані про майбутні операції на італійсько-абісинськім фронті. **У провінції Оґаден абісинці сконцентрували поважні сили на лівому крилі південної італійської армії, якої відділи всетаки йдуть далі вперед.** Розвідчі італійські літаки перелетіли над залізничою лінією Аддіс-Абеба-Джібуті та в такий спосіб доказали, що **італійці коли схочуть, зможуть бомбардувати з літаків та перетяти комунікацію між Аддіс-Абебою й морем.**

На півночі армія Раса Сеюма сконцентрувалась біля Макале, де наміряє здержати похід ворога.

На заході абісинські частини приготовляються, щоб загрозити правому флянкові італійської армії, що зайняла недавно Аксум, але повстання в Ґуям на південь від відомого озера Тана з певністю відтягне увагу Абісинії.

До Аддіс-Абеби щодня напливають нові племена з глибини краю, що створює поважне питання. Столиця та її околиці вже так переповнені войовниками, що цісар мабуть розпорядить, щоб усі вертались до своїх округ. Не зважаючи на деяку кількість воєнного матеріялу, між ін. кілька тисяч крісів, що їх прислано з британського Сомалі, **в Аддіс-Абебі відчувають недостачу зброї та не можна обділити всіх войовників.**

З Макале повідомляють, **що абісинські вояки з армії Сеюма, вислані як передня стежа, були заскочені скорістю, з якою їдуть легкі танки та панцирні авта, що їх вживають італійці при ході через плоскорівню між Гавзіер і Абарою** на південний схід від Адуї. З тієї причини абісинські стежі виминали битви. В Аддіс-Абебі думають, що не зважаючи на абісинську тактику, що полягає на тім, щоб виминати кожну правильну битву, армія Раса Сеюма, що на горах на північний захід від Макале, намагатиметься там удержатись.

НЕҐУС СУМНИЙ, БО ІТАЛІЙЦІ ЗДОБУЛИ АКСУМ

АДДІС-АБЕБА, 16. 10. ПАТ. Рада міністрів на засіданні в четвер займеться справою свобідного перебування чужинців у краю, що досі є заборонене. Ще не знати, чи закордонним журналістам дозволять товаришити міністрові війни Мулюґеті, що поїде на фронт. **Про виїзд на фронт неґуса нема вісток. Кружляють поголоски, що неґус поїде з міністром війни аж до місцевости Фурре, що віддалена 10 км. від Аддіс-Абеби, щоб повитати 50.000 вояків з дальших провінцій. У Фурре цісар задержиться довший час, потім поїде до святого міста Цуфоаля, щоб відбути щорічне паломництво.**

Розійшлась теж поголоска, що голова коптійської церкви Абуна відвідав учора **неґуса, який був дуже сумний. Запитаний про причину смутку неґус відповів, що журиться тим, що вороги здобули святе місто Абісинії Аксум і додав, що знищений храм спонукає нарід відобрати Аксум від ворогів**

Симпатії до Абісинії
та український інтерес.

Львів, 16 жовтня 1935.

Нема ніякого сумніву, що більшість українців симпатизує з Абісинією і що тільки дуже рідко можна стрінути палкого звеличника італійських змагань: під цим оглядом українські настрої подібні до настроїв більшости народів Европи, Азії й Америки, тих настроїв, які стоять під переможним впливом англійської прилюдної опінії та які у свою чергу вможливили Англії кермувати політикою Ліги Націй проти Італії. Але коли напр. англійці чудово здають собі справу, чому їхне становище абісинофільське (небезпека суперництва італійського кольоніяльного імперіялізму, з безпосередньою загрозою англійським впливам у Судані і Єгипті та англійським шляхам до Індії), — то зпоміж наших доморослих абісинофілів напевне небагато одиниць малоб готову відповідь, з річевими і переконливими арґументами. Широкі українські симпатії до Абісинії подібні напр. до таких самих симпатій варшавської публики: ріжні варшавські щоденники перевели дорivочну анкету поміж своїми читачами і пересічно на 20 прихильників Абісинії приходив тільки один прихильник Італії. Маємо справді поважні сумніви, чи багато наших земляків поставило собі ясно запит: **чиєї перемоги вимагає український національний інтерес?!**

Тільки такий підхід може бути міродайний для **політичних** симпатій чи антипатій. Всяке інше „фільство" чи „фобство" — це неповажне каварняне сплетництво, або сентиментальне маніження. Нехіть українців підходити до кожної справи з погляду **ясно спрецизованого національного інтересу** принесла вже нам нераз чимало шкоди, хочби тільки через введення плутанини при вирішуванні напрямних загально-національної політики. Коли ми кермувались не позитивним нашим інтересом, а негативним, ставлючи напр. тезу: все, що нашим сусідам шкодить, нам помагає, мусіли ми льогічно сприяти затяжному польсько-німецькому конфліктові, якого наслідком був рапальський пакт, що з черги став головною підвалиною „пятиліток" та взагалі допоміг скріпити совітську силу внутрі і назовні і стати Совітам тим, чим є тепер — і без Рапалля. Безумовним поступом української політичної думки було напр. ствердження, що німецький національкий соціялізм, хоч який суперечний з традиціями українського демократизму та з вродженою українською толерантністю, — вимагає найприхильнішої української оцінки тому, що він перший поставив на широку площину міжнародньої проблеми і головної політичної напрямної одної великодержави — боротьбу з комунізмом і його державним московським центром. Тому тільки тоді, коли ми зясуємо собі причини наших настроїв до воюючих сторін у Східній Африці, ті настрої можуть мати якунебудь вартість, як вияв української свідомої волі.

І тут слід признати, що і прихильники Абісинії і прихильники Італії можуть наводити поважні арґументи. Можемо співчувати з Абісинією та обурюватись на італійського напасника, пригадуючи собі — власну долю, долю слабшого народу, від віків осілого на землі, що

від віків манила сусідів своїми природними ба- гацтвами. Співчуваючи з Абісинією, можемо казати: кожний нарід має право мати у себе той лад, який йому до вподоби і нікому нема діла мішатись до цього. Це, мовляв, „засада“, яку ми у нашому положенні мусимо боронити, па- мятаючи, що був уже один такий історичний прецеденс, коли армію, призначену до боротьби з большевиками, вжили проти — галицьких українців, яких представлено у світі, як зболь- шевизовану банду!

Але тут-же чуємо відповідь: чейже тої са- мої тези боронять сьогодні найпалкіше саме большевики, ті самі, які „на штиках“ несли „визволення“ народам, що під отим „визво- ленням“ стогнуть по нинішній день. І ніхто чейже більш не заінтересований, як саме ми, українці, щоб світ християнської культури вглянув у „внутрішні“ справи Совітів і щоб санкції, за якими сьогодні розпинаються Сові- ти, були у далеко ширших мірах застосовані **проти Москви.** Коли хтось тішиться з абісин- ських перемог, то повинен здати собі справу, що на випадк невдачі італійської виправи го- тов прийти в Італії переворот — **у користь со- ціялістично-комуністичного фронту,** який нині всіх сил докладає, щоб використати таку чу- дову нагоду для зруйнування одного великодер- жавного протикомуністичного бастіону.

У нашому інтересі лежить те, щоб увесь світ єднався у протисовітському фронті. Чи Европа приближиться до тієї мети на випадок програ- ної Італії? Можна в це дуже сумніватися, — навпаки, істнують всі дані, що тоді прийшлоб до шаленого зросту ліво-соціялістичних інтер- національних течій — не тільки в Італії, але й у Франції. А в наслідку — зріст міжнародного значіння Совітів та скріплення протинімецько- го фронту. Ось чому Німеччина не прилучу- ється до протиіталійських санкцій, прикрива- ючись формальною притокою — неприналеж- ности до Ліги Націй.

Українці не мають безпосереднього доступу до теренів міжнародньої політики, не в силі на хід міжнародніх справ впливати, не беруть у- части у розрахунку між великодержавницьки- ми інтересами. Українці можуть покищо бути тільки **обсерваторами гри,** якої наслідки мо- жуть безпосередньо на собі відчути — додат- ньо або відемно. Тому український інтерес ви- магає передовсім — обережности і такту: не ма- ніфестувати своїх симпатій чи антипатій над- то яскраво, особливо тоді, коли за тими настро- ями, крім зрозумілих може емоціональних чин- ників, не промовляють розумові аргументи і коли наші настрої — нікому не поможуть.

З нашої кооперації.

ЕКСПОРТ ЯЄЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ.

Збут яєць це ділянка торговлі, яку вспів уже Центросоюз поставити на досить високім рівні. В 1935 р. експорт яєць нашої кооперації за гра- ницю давав 16.75 прц. цілого експорту яєць з території Львівської Рільничої Палати. Укра- їнська кооперація вивиекспортувала за границю в 9 місяцях 1935 р. 148 вагонів яєць та крім цьо- го 33 вагони продала до Ґданська. Поза тим продала внутрі Польщі (до Варшави, Лодзі, Катовиць і т. д.) 16 вагонів яєць.

25-ЛІТТЯ СМЕРТИ ПІОНІРА УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ.

Цього року, дня 10. серпня, минуло 25 літ від смерти піоніра української кооперації, Ва- силя Доманицького. Помер він як політичний емігрант з царської Росії у Франції в 33 році життя. З кооперативної ділянки видав він дві популярні книжечки: „Про сільську коопера- цію“ і „Товариські крамниці“. Окрім того ідею кооперації проводив він і в практиці як один з перших українських кооператорів-практиків. Село Колодисте, де він працював, стало взірцем кооперативної організованости.

В загально-освітній ділянці працював До- маницький теж немало. Писав літературні та публіцистичні твори, робив аґрономічні дослі- ди, видав теж „Кобзаря“ та „Історію України“ Аркаса.

ДОВЖНІ ЗАЛЕГЛОСТИ ЗРОСТАЮТЬ.

У цілій Польщі довжні залеглости по кре- дитових кооперативах зростають з року на рік. Причиною цього господарська кріза і надія на мораторію. В цьому році ці залеглости дійшли в польських кредитових кооперативах до 14 прц. усіх позичок, у жидівських до 15.5 прц., у німецьких всього 2 прц. Зате в українських кредитівках довжні залеглости дійшли до 40 прц. усіх довгів! Це велика загроза для укра- їнської кредитової кооперації. Дир. Центробан- ку п. С. Кузик у своїй статті в „Госп.-Кооп. Ча- сописі“ (ч. 40) пише в цій справі м. ін.:

Маємо випадки і то доволі часті, де довж- ники не тільки не хотять платити залеглих дов- гів кооперативі, а навіть не хотять зголоситися до неї до списання конверсійного договору, не хотять використати того права, яке дає деяку полекшу і кооперативі і довжникові. Психоза не платити — бо все і так пропаде — та фаль- шива віра, що станеться щось, що облегшить господарський стан довжника, бє його і нищить наше організоване життя.

Український нарід не може позволяти собі на люксус у господарському житті, на роблен- ня експериментів, які винищують дотеперішні господарські надбання. В нашому господар- ському житті ми мусимо нагороджувати тільки здорові, працьовиті, совісні та ощадні госпо- дарські одиниці, які будуть підставою нашого господарського життя і розвою. А тому скли- каймо наради свідомих громадян, установ, скликаймо довжників та остерігаймо всіх пе- ред свідомим винищуванням нашої кредито- вої кооперації! Те довіря українського грома- дянства до кредитових установ, яке з таким трудом по війні удалось узискати, — не сміє бути знищене. Биймо в дзвін на трівогу та осте- рігаймо громадян, що упадок господарської моралі серед українського народу є й упадком його національної моралі! **В. Л.**

РОМАН КУПЧИНСЬКИЙ

Поворотна дорога.

Читачі моїх „шведських“ фейлетонів уявля- ють собі, що я вже давно сиджу в столиці князя Льва, яку його батько в приступі шевської пасії заложив і назвав іменем сина.

Отже ні! Ріжні перешкоди не дали мені до- битися до дому. Подумає хтось: буря — ні! Скаже хтось: гарна шведка — хіба не знає моєї метрики і вигляду!

Причини були зовсім інші.

Наш народ розїздився тепер не на жарт, а розписався на славу. І в „Ділі“ було стільки описів подорожей, подорожей далеко більших як моя до Стокгольму, що я вирішив зачекати бодай з останнім фейлетоном. Присів собі на камінім стовпі стокгольмської пристані і читав чужі фейлетони.

Аж як трохи перейшли, я встав, сів на „Ко- стюшка“ і дав знак до відїзду.

Ідемо... Знову стукочуть корабельні маши- ни, знову похитується корабель і знову часть пасажирів зраджує охоту поїхати до... столи- ці Латвії. Здається, їхня уява вихитує кораб- лем далеко більше, як це роблять невеличкі хвилі задуманого моря.

Вечоріє... Золото потапаючого сонця розли- лося по хвилях так щедро, що виглядає немов- би сонце розпускалося в воді як мило. Ех, на- ловитиб того сонця хоч трохи, привезти до дому і розсипати по нашій замряченій країні. Нехай би блискуло і в словах і в пісні і в усмі- ху і в учинках! Бо за багато вже того блакитно- го суму — куди не повернутись.

Крикливі меви супровожають нас цілою зграєю. Вони хочуть надолужити нам за холод шведів при відїзді корабля. Ледви дві якісь милосердні шведки і один більш сентименталь- ний швед махали на прощання хусточками. А поліціянт більше з обовязку як з внутрішньої потреби салютував. Зате меви тепер проща- ються сердечно. Підлітають угору понад щог- ли, спадають до позему моря, припадають до боків корабля і кричать скільки сил стане: Бу- вайте здорові! Загостіть ще колись!...

— Гей, білокрилі меви! Радіб ми щораз за- гощувати до вас, хто зна — може й рік-два по- сидіти в вашій прекрасній країні, але... поглянь- те! — і показую їм... портфель.

Сонце вже сховалося зовсім під воду, тільки прозолоть пливає, немов би хтось золоті сіти розкинув і хотів зловити в них наш корабель. Але „Костюшко“ рве своїм острим дзьобом заставлені сіти і далеко на боки відкидає пор- вані шнури.

Від сходу підповзає темінь, спершу фіоле- том, потім сепією. Прозолоть тікає на захід, ще хвилю блестить на хребті далеких водяних гор- бів, вкінці зовсім пропадає.

На кораблі засвітили світла. Ріжнокольорові лямпки стараються розвеселити нас по відїзді зі щасливої країни. Музика варшавського ра- дія тне на всі заставки, щоб заглушити наші зітхання за скалистими берегами Стокгольму, а в декого за білявими мешканками північної столиці. На морю ніч, нічого не видно, хіба ча- сом як далека освічена камениця покажеться корабель і сховається „за хвилі, за гори“.

Цитат з Шевченка властиво тут ніпричім, бо море як жінка перед своїми іменинами: ла- скаве і пестливе.

Можна йти до бару, нема страху перед мор- ською хоробою...

Сидимо при столику і пємо пиво. В барі треба щось пити, а пиво і недороге і недобре.

Входить капітан корабля в товаристві двох пань і одного пана. Сідають.

Дивлюся на капітана. Шпакуватий, високий, широкоплечий, з сірими очима під нависли- ми бровами. Правдивий „морський вовк“. Але ус- міх його, але рухи!

— Зовсім український тип! — кажу до то- вариша.

— Це вам так здається. Звідкиб?!...

А при капітанськім столі не пиво, а шампан. А кожному відомо, що ріжниця між тими трун- ками є і то не дуже мала. Пиво настроює філь- софічно, — вино поетично. „Вино веселить сер- це і стелить ум лицарський!“ — казали бувало Лицарі Залізної Остроги.

Міркування мої перервала пісня:

Прокинувся чумак вранці
Тай ударивсь по гаманці.
Всі кишені вивертає,
А в кишенях вже чорт має —
Нічим похмелитися“....

Я здивовано і радісно глянув у сторону капі- танського стола. Хто це завів пісню мого наро- ду на далеких водах, на чужомовнім кораблі?

Сам капітан!

Сперся на спину крісла, примкнув очі, а ру- кою бється по кишені.

Цілий бар стих хоч мак сій.

— Бачите, — сказав я до товариша, — я не помилився. Щось у нім було нашого, а ось те- пер показалося.

А коли тільки зловив добру нагоду — при- ступив я до капітана.

І спершу (щоб не викрутився!) питав по ре- портерськи: як за глибоке море, скільки тон має корабель, чи є підводні скали, чи бувають великі бурі.

Одна політична дискусія.

II.

Поминаючи ввесь пасивізм, більше навіть, у цьому другому випадку весь холодний, вирахований цинізм того роду становища, мається тут до діла з гостро сформульованою відміною тієї тези, яка чим далі, тим виразніше стає одним із чільних гасел опозиції: відділити Українську Парляментарну Репрезентацію і оті „верхи УНДО" від народньої маси, пустити УПР і оту „верхівку" робити експеримент на власну руку і відповідальність. Вдасться воно — добре, а не вдасться, тоді це „маси" не заторкне і української справи не скомпромітує". В оськакий спосіб з одної сторони врождений український пасивізм, а з другої сторони рафінована тактика опозиції хоче звалити на плечі жмінки осіб всю відповідальність за дальший політичний розвиток української справи. Особливож УПР має бути тим тягучим волом, який при вижиданні і резерві цілої народньої маси має сам, власним спритом і при якійсь небувалій геракліческій натузі витягнути українську справу з її теперішнього імпасу й упадку.

Очевидно, що кілька чи кільканацять людей, залишених самі собі, щоби зі шкури вилазили, ніяких успіхів мати не будуть і не можуть мати. У тому то й уся річ, що якanебудь велика, роблена з історичним сенсом українська політика є лише тоді можлива і може бути лише тоді успішна, коли тези, пляни й замисли проводу підтримає ціла українська суспільність. Політики не можна відділити від *цілости* нашого національного життя, бо вона природомірно *є, мусить* бути організаційним завершенням цілости цього життя. В повній, але то *кардинально* повній протилежности до тези того роду „поділу функцій" одиноко слушною й оправданою є тільки теза, що всяку політику, компромісову чи непримириму ми можемо, ми повинні і ми *будемо* робити тільки всі, одна зорганізована, туго в собі спаяна нація під одним її авторитетним проводом. Оськак, доцільна і потрібна є одна, суцільна, всі верстви і всі стани, всю народню масу обіймаюча політична організація цілого західного українства; тільки при передумові створення таких рямців нашої національної організованости можна забезпечити такий повсякчасний курс і таку елястичність рухів української політики, як цього можуть вимагати дуже складні, вічно змінливі обставини сучасного політичного життя. Ми, як недержавна суспільність, не маємо ніякої фізичної національної екзекутиви. Це накладає на суспільність тим більший обовязок самоопанування, політичного розуму і розваги в критиці, вимагає зрілости на те, щоби собою превити внутрішньо засадами чистої демократичної *добровільности*, а передовсім вимагає величезного довіря, льояльности і послуху до самообраного проводу. І те, що нас жде, це — між іншим — безоглядна, важка боротьба з ріжноцвіртною, наскрізь неґативістичною українською опозицією, бо тільки через її моральне зломання і поборення отвирається шлях до того роду суцілої зорґанізованости західного українства.

Нема сумніву: хід вечора виявив також богато здорового скептицизму у відношенні до нашої теперішньої політичної дійсности. Є це доказом, що наша суспільність дозріває політично щораз більше, що не віддається ніяким ентузіястичним оманам, але теж розуміє, що не може залишити невипробованою ані одної дороги, яка може перед нашою політикою отвиратися, отже й дороги замирення та компромісу. Ті речі розважується щораз частіше в площині наскрізь холодного політичного реалізму. Цей природний скептицизм, що його зрештою треба дуже докладно відріжнювати від чистої неґації є свідомий, що перед політично зрілим народом завжди отвирається якась інакша дорога, коли попередня виявилася невиправданою. Лише політичний примітивізм може ставити справи в той спосіб, що дана суспільність, дана кермуюча партія і її провід може вести тільки якусь *одну* політику, просту як патик і ніколи незмінну, і що коли один її якийсь курс не виправдається, то це тим самим „компромітація", „смерть слави", „загибіль" цілої суспільности.

Може — скажім — постійно міняти свій курс і політичну тактику компартія, фашизм, гітлеризм, хто хоче — і це є в очах професійних українських опозиціонерів у порядку, бо це роблять інші. Але не може, не має права цього робити на їх думку тільки одне УНДО, бо всяку зміну курсу, всяку спробу зміни дороги до тієїж незмінної цілі вважається занепадом і капітулянтсвом. На щастя, того роду „арґументи" опозиції находять щораз менше послуху. Знаменним є те явище, що значна більшість присутніх безумовно солідаризувалася з усією льояльністю зі становищем проводу, дарма, що свого становища не акцентувала так гостро як опозиція. Є свідомість того, що ми повинні спробувати йти цією дорогою. Маємо і виявляємо найкращу волю. Йдемо на компроміс отверто й льояльно; хочемо надіятись, що противна сторона виявить настільки політичного розуму, що зрозуміє необхідність і користи для себе самої і для історичного розвитку українсько-польських взаємовідносин, коли вдоволить постепенно всі наші максимальні програмові вимоги. Але, коли це не станеться, вина впаде не на *нас і нашу* лиху волю; не *ми* будемо винні, коли політичний розвиток зіпхне нас з огляду на непримириму поставу польської суспільности з тієї дороги і накаже іншу. Моральна перемога перед світом знова буде безсумнівно по нашім боці.

Правда: хтось може і буде мати свою втіху з того, що „ідеї" та „гасла" провідників столичної опозиції находять відгук на провінції, що опозиційні гасла „ділають скрізь". Все одно, розрух опозиції, весь неґативізм людей свідомо злої волі, весь емоціональний розбрід наших політичних хаотиків, які протиставляться *всякій* справі для самої опозиції не повинен стримати і не стримає людей відповідальних до кінця виконати свій обовязок. УНДО пішло на дорогу компромісу і спробує йти нею далі. Того роду дискусійні вечори доказують, що хоч щораз більше проявляє в нашій суспільности зрівноважене зрозуміння наших національних і політичних конечностей, всеж, треба буде ще велитенської праці, заки поталенить зробити нашу суспільність в її цілости справді здібною ділати політично як одна, міцно сціплена, здисциплінована сила. Мусимо цю політику робити *всі*. *І*ншої дороги не маємо. Тільки величезна самодисципліна, моральний гарт, віра і льояльність українців до самих себе, а передовсім тільки беззастережне довіря до свого проводу може нам допомогти виграти нашу справу. Без витворення цих вартостей українство у цих важких історичних пробах не втримається

Зенон Пеленський.

Станиславів і станиславівський повіт

у світлі статистики.

Головний Статистичний Уряд подає такі статистичні дані про місто Станиславів і станиславівський повіт на основі перепису населення з 9. грудня 1931. р.

ПРОСТІР, ЗАГАЛЬНЕ ЧИСЛО НАСЕЛЕННЯ І ВОЛОСТИ.

Простір станиславівського повіту 1.235,5 км². Загальне число населення повіту 138.399 осіб, з того 66.843 мужчин, 71.556 жінок. Густота населення 112,1. на км². У повіті є дві міські, 11 сільських волостей, 103 сільських громад і 232 місцевости. *У Станиславові* жило 59.960 осіб без війська по касарнях, з того 27.825 мужчин і 32.135 жінок.

ПОДІЛ НАСЕЛЕННЯ ЗА ВІРОІСПОВІДАННЯМ.

За віроісповіданням проживало у *Станиславові 11.134 греко-католиків (18,6 прц.)*, 22.312 римо-католиків (37.2 прц.), 24.823 жидів (41,4 прц.), 1.487 евангеликів (2,5 прц.) і 189 інших (0,3 прц.).

На загальне число 7.539 осіб, які проживали в *містах* станиславівського повіту, було *3.813 греко-католиків (50,6 прц.)*, 1.811 римо-католиків (24.0 прц.), 1.805 жидів (23.9 прц.), 105 інших (1,4 прц.).

На загальне число 130.860 осіб, які проживали по *селах* станиславівського повіту, було *108.820 греко-католиків (83.1 прц.)*, 18.398 римо-католиків (14,1 прц.), 2.897 жидів (2. прц.), 665 інших (0,5 прц.).

МАТІРНА МОВА.

У Станиславові записали, що українською мовою говорило 5.553 осіб (9,3 прц.), руською мовою 3.804 осіб (6,3 прц.), *себто разом нашою мовою говорило 9.357 осіб (15,6 прц.)*, польську мову подало 26.187 осіб (43,7 прц.), жидівську з гебрайською 22.944 осіб (38,3 прц.), німецьку 1.332 (2.2 прц.), і 125 (0,2 прц.) іншу.

По *містах* станиславівського повіту записали, що українською мовою говорило 1.772 осіб (23,5 прц.), руською мовою 1.930 осіб (25,6 прц.), себто *разом нашою мовою говорило 3.702 осіб (49,1 прц.)*; польську мову подало 2.090 осіб (27.7 прц.), жидівську з гебрайською 1.656 осіб (22,0 прц.), 86 іншу (1.1 прц.).

По *селах* записали, що українською мовою говорило 89.820 осіб (68,6 прц.), руською мовою

А вкінці:

— Пане капітане! Звідки ви знаєте цю українську пісню про чумака?

Подивився на мене сірими очима і неохітно відповів:

— Або мені не можна?

— Не про те йде. Але я, бачите, сам українець мені було дуже приємно...

— Брате родний, а чомуж ти цього зразу не сказав?

І з того пішло.

Ніхто не припустить, що наша знайомість пройшла без співучасти алькоголю спершу таки в барі, а потім у капітанській каюті. (Відродженці повинні мені простити... з огляду на пропаґандивну закраску цілої справи!)

— Звідки ви, пане капітане, знаєте і мову і пісні України?

— Бо жив серед українців. Я, голубе, возив вашу пшеницю з чорноморських портів. Ех! давні часи! — і зітхнув за молодими літами.

Потім здійняв зі стіни ґітару.

„Ой літає орел, ой літає сизий
По високій високости
Ой плаче, плаче козак старесенький
Та по своїй молодости"...

— Знаю я, хлопці, вашу прекрасну Україну, знаю ваш нарід, добрий та щирий, тільки недовірчивий та підозрливий дуже. Прийдеш у хату: „Продайте мені масла!" Подивиться на вас дядько зпід лоба: „Нема в нас, шукайте в кого іншого". Хто не знає українця — піде клену чи, а я: „Ох, які в вас гарні дітки! Скільки тобі рочків, маленька? А хлопчик як слимачок!" Дядько розхмариться, а я тоді: „Ну бувайте здорові. Піду десь пошукати масла". „Чого шукати? — схопиться дядько. — Жінко! Гей, жінко! А винеси-но масла для пана!" Такий той ваш нарід.

„Ой піду я степом лугом,
Де мій милий оре плугом
Понесу я йому їсти
Чи не скаже мені сісти"

— Бачите: яка краса! „чи не скаже мені сісти"... Боїться, чи не злий часом милий, чи схоче з нею поговорити любенько... Нема як ваші пісні. Любив я їх співати, з-малечку, люблю й тепер. На своїм кораблі на Чорнім Морю не мав ніколи кацапів, самі українці. Ах, які то були хлопці, які моряки! Бувало їдемо морем, вода тиха як ось тепер, зорі над нами як стиглий виноград.... Вийду на місток і до хлопців: „Агей! Чого посоловіли, гукніть якусь пісню!" А вони як заспівають, то риби аж голови з води виставляють, щоб послухати. Кажу вам і співаки добрі і моряки хоч куди. А вже найліпші з Ахтирки. Як буде Україна — памятайте: скажіть, щоб до фльоти хлопців з Ахтирки набірали!....

Ще довго в ніч сиділи ми на любій розмові у капітана, слухали його оповідань про далекі подорожі та підспівували з ним українських пісень.

Завтра і днина, кінець нашої подорожі і — може кінець нашому знайомству.

Капітане далекої плавби! Не знаю, чи коли наші життеві шляхи ще перетнуться. Твій шлях пославсь морями, мій іде сушею крізь рідні галицькі чагарі. Колиб зійшлися — продовжатимем розмову і пісню, коли ні — прийми поздоровлення, морський вовку, від сухопутнього щура. Щурові приємно було і до віку приємно буде, що Ти в Своїм щирім моряцькім серці, по всіх водах земського глобу, носив і носиш правдивий а добрий образ моєї рідної країни.

17.335 осіб (13,2 прц.), себто разом *нашою мовою говорило 107.155 осіб* (81,8 прц.); польську мову подало 20.755 осіб (15,9 прц.), жидівську з гебрайською 2.396 (1,8 прц.), 424 іншу (0.3 прц.).

ГРАМОТНІСТЬ.

У Станиславові на 59.960 осіб уміло тільки читати 212 осіб (0,4 прц.), *не вміло ні читати ні писати 5.393 осіб (10,8 прц.)*

По містах на 7.539 осіб уміло тільки читати 18 осіб (0,3 прц.). *не вміло ні читати ні писати 34.311 осіб (36,3 прц.).*

По *селах* на 130.860 осіб уміло тільки читати 641 осіб (0,7 прц.), не вміло ні читати ні писати 34.311 осіб (36.3 прц.).

МЕШКАНЕВІ УМОВИНИ.

У *Станиславові* мешкальних нерухомостей було 4.936, мешкальних будинків 5.861, загальне число помешкань 14.153, загальне число кімнат у помешканнях 31.331, пересічне число осіб на кімнату 1,8.

По *містах* мешкальних нерухомостей було 1.402, мешкальних будинків 1.445, загальне число помешкань 1.829, загальне число кімнат у помешканнях 3.373, пересічне число осіб на кімнату 3,7

По *селах* мешкальних будинків було 25.865, загальне число помешкань 28.118, загальне число кімнат у помешканнях 35.517, пересічне число осіб на кімнату 3,7.

ДЖЕРЕЛА ПРОЖИТКУ.

У *Станиславові* проживало: з хліборобства 631 осіб (1,1 прц.), з гірництва і промислу 16.631 (27.7 прц.), з торговлі й обезпечень 11.510 (19,2 прц.), з комунікації і транспорту 9.733 осіб (16,2 прц.) і з інших джерел (урядовці, лікарі, адвокати, судді, інваліди емерити, домашня прислуга і т. д.) 21.455 (35.8 прц.).

По *містах* проживало: з хліборобства 2.670 осіб (35,4 прц.), з гірництва і промислу 2.024 (26,8 прц.), з торговлі й обезпечень 1.067 (14,2 прц.), з комунікації і транспорту 537 осіб (7,1 прц.) і з інших джерел 1.241 (16.5 прц.).

По *селах* проживало: з хліборобства 106.392 (87,9 прц.), з гірництва і промислу 6.367 осіб (4,9 прц.), з торговлі й обезпечень 1.351 (1,0 прц.), з комунікації і транспорту 3.696 (2,8 прц.) і з інших джерел 4.452 (3,4 прц.).

ВЕЛИЧИНА СІЛЬСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ.

На загальне число 28.573 господарств: карловатих *нижче 2 га було 14.149 господарств*, на яких проживало 56.800 осіб (4,0 на господарство), 5.890 простором від 2—5 га, на яких проживало 28.814 (4,9 на господарство), 1.000 простором від 5—10 га, на яких проживало 5.468 осіб (5,5 на господарство), 110 простором 10—15 га, на яких проживало 620 осіб (5,6 на господарство), 59 простором 15—50 га, на яких проживало 313 осіб (5,3 на господарство) і 28 простором понад 50 га, на яких проживало 65 осіб (2,3 на господарство).

З найманої праці у хліборобстві проживало 11.114 осіб, з того на умових робітників припало 58 осіб, на фізичних робітників 11.056, між якими було 88 ремісників.

Большевицька кавалєрія вбила 2 японців і 5 манджурців.

ТОКІО, 16. 10. ПАТ. Аґенція Ренґо повідомляє з Гсін-Кінґу, що головна кватира квантунґської армії оголосила комунікат. В комунікаті говориться, що 12. ц. м. згинув один японський жандарм, один японський розвідчик і 5 вояків манджурської кордонної сторожі та 5 вояків кордонної сторожі віднесло рани у зударі з відділом совітської кавалерії з 50 людей, що ввійшов з 5 скорострілами на територію Манджу-Ко 20 км. на північ від стації Пограничная. Нападена японсько-манджурська стежа складалась з 5 японців і 30 вояків манджурської кордонної сторожі. Ця стежа переводила слідство на місці інциденту, що трапився 6. ц. м. Большевики острілювали стежу без остереження. Команда квантунґської армії вважає цю подію за дуже поважну, головно тоді, коли прикордонні інциденти щораз частіше повторяються. Щоб оминути такі інциденти та в слід за тим можливість поважніших наслідків, треба, за думку команди, квантунґської армії ясно визначити кордон.

Як Італійці заволоділи святим містом — Аксум.

РИМ, 16. 10. ПАТ. Преса подає такі подробиці про здобуття італійцями міста Аксум. Вчора в 9-ій год. ураниці на приказ коменданта 2-го італійського корпусу ґен. Маравіня італійські війська *ввійшли до міста Аксум*, що віддалене 30 км. від Адуї. Ґен. Маравіня прийняв чолобитню коптійського духовенства та провідників околичного населення.

„Джіорнале д' Італія" подає, що в Аксумі, згідно з коптійським переказом *переховують у катедрі Ефзене Мойсееві таблиці з 10 заповідями.* Це місто зайняли безпосередньо після того, як абуна (єпископ) та місцевий деджак (військовий командант міста) піддалися ґен. Де Боно. Місцеве населення міста Аксум, ще заки італійські війська здобули Адуу, вислало послів до ґен. Маравіня, запевняючи його про свою вірність Італії. Вчора члени місцевої капітули пішли до Адуї, щоб зложити чолобитню ґен. Де Боно. Зофільос виголосив при цій нагоді до ґен. Де Боно промову, в якій між ін. сказав: *„Знаємо, що Рим завжди був джерелом цивілізації, також щодо нашої церкви і цивілізації. Місією Риму є володіння. Ця місія випливає з вартости й сили ідеї Риму"*.

„Джіорнале д' Італія" пише: Зі здобуттям Аксума Абісинія тратить свою „духову силу". Треба підкреслити, що італійські війська вже від давна могли зі зброєю в руках заволодіти Аксумом. Але італійці хотіли зайняти це місто щойно тоді, коли місцеві провідники *добровільно* піддадуться італійській владі.

Італійці бойкотують закордонні товари.

БЕРЛІН, 16. 10. ПАТ. З Риму повідомляють, що у відповідь на розпорядження санкцій *населення цілої Італії бойкотує закордонні товари, головно англійські.*

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ. 54)

ҐМІНД.

ТАБОР УКРАЇНСЬКИХ ЗБІГЦІВ І ВИСЕЛЕНЦІВ У ЧАСІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ 1914—1918.

Спогади зперед 20-ти літ.

Таборові роботи не належали до обсягу бюра посередництва праці; їх оборудувала сама таборова управа за посередництвом окремого робітничого інспектора; плачено всіляко: на днівки, акордово, від години — всяко. Одначе ладу в тих роботах не було ніколи. Люди виявляли за мало почуття відповідальности й обовязковости. Не робота їм була в голові, і заплата. Так уформовано окрему „робітничу компанію", зорґанізовану десятковою системою під проводом окремих наставників. Ця „компанія", набрана із щодужчих виселенців, займала два окремі бараки з кращою обстановою, діставала поживніші харчі, одіння, обуву і по півтора корони нагороди за кожний день. Була також забезпечена від примусових робіт. За це була обовязана виконувати в таборі всі буденні роботи, які понадобились. Виходилоб, що таке поставлення робітничої справи розвяже її задовільно для робітників і хосенно для табору. Куди! Не було більшої гризні і задиркуватих бешкетів, як у тій славетній „компанії". Були між ними потурала, якими витирали всі кути і виконували всяку гидку роботу, а були хитрі горлані, які від кожної тяжчої роботи вміли відмовлятися. Такі заєдно байдикували, пиячили, розпустували і бешкетували. Що далі — в тих робітничих бараках розвелися безнастанні непристойні забави і пиятики, які зправила не обходились без галабурд, зчаста і кервавих. Нахабство тих „упривілеєних робітників" доходило до анархії. Стали ворохобниками і набунтовували інших.

В дні 15. листопада 1915. р. така з ними була приключка: В бюрі посередництва праці, як звичайно: одні контрактувались, одні радились, випитували, одні балакали між собою, одні грілись коло грубки; — було гамірно, але спокійно. Нараз приходить якийсь тип у шапці набакир і стає на ввесь барак вигримувати: „Дурний хлопе, чого пхаєшся до ярма, чого лізеш до робіт?!.. Того, щось дурний! Дурний — на вічну память... У панів більше грошей, як у тебе вошей... Коли завізьмешся і не меш на них робити, мусять тебе пустити додому... А колись дурний, як жидівський чобіт, гаруй і гинь!..."

Мов на глум виявилося, що тим зажерливим бурлієм був саме член баракової „робітничої компанії" з 31. бараку. Управа його якстій усунула з тієї компанії. З помсти за те зворохобив усіх своїх прихильників з 30. і 31. бараку, де були і ті робітники і „суперарбітровані" та нацькував їх до злобного нападу на будинок управи і бюро праці. Цей їх плян знівечила одна жінка з підгаєцького повіту, упередивши про нього управу. Доходило до того, що коли якось раз наказано тим упривілеєним робітникам опорядити стайні і повикидати гній, вони — застрайкували. Врешті й таборова жандармерія звернула увагу управи, що та навісна „компанія" є розсадником неморальности, пиянства, злодійкуватости і всілякої наволочі. Тоді її розвязано.

Була також окрема компанія „замітачів". З тих самих причин, що робітничу, треба було розвязати і цю компанію. Каялися, та запізно.

Проте робітничі бараки і далі діставали ліпші харчі, більше перепусток на вихід та мали першенство при наділах і репатріяції.

Таборове бюро посередництва праці перетримало до кінця березня 1918. року. Поминаючи, що при ньому найшло захист та утримання кільканацятоьх інтеліґентів, бюро це сповнило як слід своє завдання супроти народу. Хто лиш хотів, находив у ньому відповідну працю й опіку. Бюро мало право й обовязок обслідкувати і стежити за всіми зловживаннями, знущаннями, обдурюваннями робітників несовісними працедавцями і цим правом покористувалось навіть судово. А то між працедавцями — що-правда небагацько — були такі безувіри, що кривдили робітників на харчах і платні. Інші, коли вже роботи йшли до кінця, зумисне допікали робітникам до живого, щоб їх роздратувати і спонукати до втечі, бо в такому разі пропадала в їх хосен робітнича кавція, яка вагалася між 30 і 50 корон. Бюро праці розсліджувало такі випадки і за три роки вирятувало робітникам із затриманих кавцій та заробітків більш як 10.000 корон. І те правда, що робітничі централі, вокрема чеська, тримали руку робітників, а несовісних працедавців змушували виконувати всі контрактові постанови; як ні, — то вичеркали їх із членів і такий працедавець більше робітників не діставав

(Далі буде.)

Переміни в складі гетьманської орґанізації.

Як довідуємося, з гетьманської управи у Берліні уступили пп. Олександер Скоропис-Йолтуховський та проф. Іван Мірчук. Іще передтим виступив з тої орґанізації проф. Дмитро Дорошенко.

Хліборобська вистава

Філії „Сільського Господаря“ в Старім Самборі.

В часі від 26. вересня до 2. жовтня ц. р. влаштувала філія „Сільського Господаря“ в Старому Самборі показ-виставу для розбудження цікавости до господарського поступу у цьому районі. На виставі були такі головні відділи: управа ріллі й рослин, садівництво й городництво, пасічництво й жіноче господарство. У відділі управи ріллі й рослин виставили селяни Старосамбірщини збіжа (зерно й колосся) і пашні рослини, okopові, далі лен та коноплі і т. д. Дуже гарно представлявся відділ садівництва, де зібрано наперед гарні зразки яблок, грушок, слив, а то й винограду, що доходить добре і на нашому Підгірю. Чимало було теж гарної городовини, а деяка була й така, що моглаб задоволити вимоги краєвої вистави. Пасічники мали нагоду побачити ріжного роду вулики, пасічниче приладдя, медарки і т. д., а все це власного виробу, часто й власного помислу старосамбірських пасічників. Відділ жіночого господарства, що його уладив місцевий „Союз Українок“, мав експонати давньої, дуже гарної народньої бойківської ноші, а попри це вишивки й роботи взоровані на зразках інших українських околиць. Крім цього було дещо тамошньої кераміки й різьби (о. Дашо), вправді гуцульської, хоч хотілосяб бачити свою, бойківську. Окрему кімнату заповнили видання централі „Сільського Господаря“ і його часописи, що находили між відвідувачами багатьох покупців.

Виставу відкрито 26. вересня ц. р. вступним словом голови філії „Сільського Господаря“ у Старім Самборі д-ра Ілька Кульчицького у присутності представників місцевих установ та делегатів філії „Сіль. Господаря“ зі Самбора, Окр. Союзу Кооператив зі Самбора, „Маслосоюзу“ і громадянства. Дня 27. вересня ц. р. відбувся зїзд пасічників Старосамбірщини з рефератом і поясненнями дир. Стебельського зі Старого Самбора. Дня 29. вересня ц. р. відбувся зїзд молоді „Сіль. Господаря“ Старосамбірщини з рефератом голови Гол. Секції Хлібор. Вишколу Молоді „Сіл. Господаря“ інж. д-ра Евгена Храпливого зі Львова та промовою посла Гр. Тершаківця. З уваги на велику скількість учасників д-р Е. Храпливий виголосив ще реферат про життя хліборобів у Данії. Дня 1. жовтня ц. р. відбувся у рямцях вистави зїзд жіноцтва Старосамбірщини, на якому промовляла д-р Харитя Кононенко, делеґатка „Союзу Українок“ зі Львова, а були присутні теж делеґатки філії „Союзу Українок“ зі Самбора і делеґат філії „Сільського Господаря“ з Перемишля дир. Юл. Бачинський. Делеґат „Маслосоюзу“ інж. Рейнарович говорив тогож дня про значіння молочної господарки.

Ця вистава зацікавила дуже нашу Старосамбірщину, стягнула зі сіл близько 1.500 селян та селянок і коло 700 дітей, які побачили, до чого може дійти наше село, коли буде працювати згідно з вказівками „Сільського Господаря“. Найбільше потрудився коло уладження цієї вистави її ініціятор д-р Ілько Кульчицький, якому належиться за це щире признання, а дальше інструктор філії „С. Г.“ Гр. Саварин і пані зі „Союзу Українок“ під проводом пп. Яворської, Дашової і Мартинюкової. Поза тим усі вистевці докладали всіх зусиль, щоб вистава вийшла якнайкраще. Яке було зацікавлення виставою, свідчить факт, що її оглянули всі школи району, в тому і школа з Нанчілки, що віддалена 25 км.! Ця вистава напевне причиниться до розбудження праці „Сільського Господаря“ і всієї народньої праці Старосамбірщини.

До боротьби з господарською скрутою.

ПРОГРАМОВА ПРОМОВА МІН. КВЯТКОВСЬКОГО.

У вівторок 15. жовтня ц. р. вечором міністер скарбу Квятковський виголосив довшу програмову промову. На вступі заявив, що вірить у збірну силу польської суспільности та її патріотизм і тому обняв найтрудніший ресорт.

Згадав про польську армію, яка є головним складником сили держави і швидкого розвитку народу. Другою такою основою — говорив міністер — є освіта і моральний стан суспільности. Візвав до боротьби з неграмотністю, бо освіта і культура відограють часто важнішу ролю у змаганнях народів, ніж матеріяльні елементи. Не менше важною основою сили держави є теж розумна закордонна політика. Метою польської закордонної політики є вдержати мир, зберегти традиційні і природні союзи, приязнь. Найтрудніші спірні справи польська закордонна політика поладнує на основі взаїмного порозуміння.

Дуже важну ролю відограє теж державний адміністраційний апарат і його відношення до громадянства. *Міністер ствердив, що в цій ділянці є великі помилки і недостачі*, які слід „відробити в інтересі самої адміністрації“. До кожного громадянина, який має слушну справу, слід ставитись однаково. *Основою взаємин державної адміністрації до громадянина не можуть бути ні почести, ні маєток, ні впливи, ні протекція, ні інші погляди на публичні справи, але тільки слушність і публичний інтерес, бо тут скривається джерело сили держави.*

Останнім з головних складників є фінансово господарський стан. *Найбільшу силу виявляють молоді народи, ще добре не загосподаровані, які виявляють розмах творчої праці, волю побороти трудноші, витревалість і спокій у реалізації великих програм.* Але саме у цій ділянці у Польщі дуже погано і тут скривається джерело недуги, яка ослаблює інші державні і суспільні функції. Польща залишилась на богатьох ділянках господарської діяльности далеко за іншими народами цивілізованого світу. Занепад господарства і фінансової орґанізації відбирає вартість моральним і орґанізаційним цінностям суспільности, армії і держави.

Тому до боротьби з цим лихом слід притягнути найрозумніших людей. Міністер додав, що є прихильником т. зв. обмеженої програми. Міністер заявив, що в найближчому часі предложить першу частину такої програми економічному комітетові і раді міністрів з метою узгіднити усі пляни господарських ресортів. *Ця частина програми вкаже засоби, щоб спинити недобір державного буджету і занепад консумції на селі.* Друга частина програми торкатиметься напрямних господарської політики на дальшу мету й обійме всі ті ділянки, які зміцнять господарську приватну ініціятиву.

Недобору буджету не вдасться побороти інфляцією і тому її не буде. Зате лишається інший шлях, яким є радикальне уздоровлення буджету, *ощадности та усування всіх формально-правних перепон, що спиняють поступ господарського життя та ослаблюють найважнішого консумента, яким є село.*

Покликом до боротьби з цим найважнішим ворогом, яким є господарська скрута, міністер закінчив свою промову.

Неймовірні відносини.

АНОМАЛІЇ В ШКІЛЬНИЦТВІ В БУЧАЧІ.

В місті Бучачі є дві народні школи, одна для хлопців і друга для дівчат. Обі школи семиклясові, кожна кляса має по два відділи. В обидвох повищих школах, хоч уже минуло півтора місяця науки, до нині нема священика до навчання релігії греко-католицького обряду і діти того обряду або примушені йти на римо-кат. релігію, або пересиджують години у школі без заняття. Цікаво, що ніхто цим не цікавиться, ані управа обидвох шкіл, ані священичі круги, а тимчасом діти ростуть без релігійного проводу. Виходило би, що це діється з розмислом на шкоду української дітвори.

Другою такою справою є навчання української мови у жіночій школі в Бучачі. А саме на кільканадцять учительських сил нема в тій школі учительки-українки, нема кому дітей вести до церкви і нема кому вчити тих дітей української мови. Української мови вчать у тій школі учительки-польки, які не мають зеленого поняття про українську мову, про що найліпше свідчать поправлені тими учительками дитячі задачі. Ті учительки все ще вчать дітей писати: ходилисьмо, робилам, читалисьмо і т. п., а правильно написані українські слова підчеркують у задачах як помилку. Справу навчання української мови в тій школі порушувано вже кілька разів, одначе без висліду.

Так отже у народніх школах в Бучачі зведено до нічого навчання греко-католицької релігії й української мови. Цікаво, чи шкільна влада так само байдуже поставилась би до науки римо-кат. релігії і польської мови?

Та не лише в Бучачі є така морока з наукою греко-кат. релігії й української мови, але те саме є і в народній семиклясовій школі в селі Нагірянка коло Бучача. Там також до нині нема священика до навчання релігії українських дітей, ані учителя до навчання української мови. У школі в Нагірянці, як зачуваємо, має вчити релігії о. Бурчицький, сотрудник з Бучача, одначе він до того зовсім не надається ані своїми особистими прикметами, ані способом навчання. Відомою є річю, що в попереднім році на навчанні релігії священиком Бурчицьким у школі в Нагірянці мусіли бути присутні з громади Нагірянка два громадські радні, які удержували спокій і порядок на годині релігії, бо сам священик не міг опанувати дітей у клясі. Чи і цього року має громада Нагірянка при помочі двох радних виконувати шарварок на науці релігії в народній школі у Нагірянці з причини призначення невідповідного священика до науки релігії? Як зачувати, той самий священик Бурчицький має вчити релігії також у хлопячій школі в Бучачі, а також на спілку з гімназійним катехитом у жіночій школі, отже хіба і громадська рада в Бучачі буде примушена висилати своїх делеґатів на годину релігії в школах для вдержання спокою і ладу в школі.

Неймовірні відносини панують у повищих школах. Але щож? Тут іде про науку греко-кат. релігії й української мови, а шкільна влада про це не дбає. Тому треба запитати прилюдно Кураторію у Львові: Чи відомо Шк. Кураторії про такі відносини у школах в Бучачі й Нагірянці? Чи Кураторія думає негайно усунути ті ненормальні відносини в школах і зарядити правильне навчання греко-кат. релігії в тих школах відповідним священиком та навчання української мови учителями українцями? Адже треба комусь навчити дітей правильно писати й читати по українськи і повести українську дітвору до церкви!

Один з батьків.

Перше українське Т-во „Сокіл“ у Франції.

Довший час українські кольонії у Франції залишалися під оглядом фізичного виховання позаду. Замість гартувати свої сили в салях руханки або на спортових площах, тамошні українці воліли висиджувати по каварнях та руйнувати своє здоровля напоями... Для них справа тілесного виховання, справа зміцнювання фізичних сил була пустим словом. Бували випадки, що люди, які доцінювали значіння руху, за браком своїх рухових товариств ішли до чужинних, що більше, російських і польських товариств, і навіть причинювалися своїми осягами до пожвавлення праці та піднесення рівня тих орґанізацій.

Тому маючи на увазі невідкличну потребу звернути увагу нашої еміґрації на важливу справу фізичної культури та розгорнути працю у тому напрямі, в Парижі повстала Ініціятивна Ґрупа для орґанізації руханково-спортового товариства для українців. Ця ґрупа провела підготовну працю, навязала відповідні звязки й закінчила своє діло покладенням основ під нову орґанізацію у Франції, а саме „Сокола“, що є найкращим виразом і здійсненням потреб фіз. виховання.

21. вересня ц. р. відбулись загальні збори сокільського гнізда в Парижі. На цих зборах після звіту Ініціятивної Ґрупи та відповідного реферату ухвалено статут нового Товариства, наміче-

пляи діяльности та вибрано Старшину в такому складі: голова — Ю. Косач, начальник — К. Коваленко, начальниця — Т. Сиротенко, справник — О. Сірецький, скарбник — М. Ґмиря, господар — С. Зінь. До провірної комісії увійшли: Савенко К., Клиш М., Павлівський П.

До „Сокола" зголосилося покищо 32 членів і 8 членкиць. Старшина вже поробила заходи щодо салі вправ і вже від 15. жовтня почалися вправи для наших руховиків і руховичок. Небавком „Сокіл" у Парижі матиме змогу розпочати діяльність також двох своїх секцій, футболевої та легко атлетичної. З метою познайомити докладніше наше громадянство з ідеями та працею сокільства паризьке гніздо влаштовує в цьому місяці сокільський вечір.

Молодій організації бажаємо якнайкращих успіхів. Хай і по французькій землі лунає гасло українського сокільства: Все вперед — всі враз!

Чи буде амнестія?

В політичних варшавських колах кружляє поголоска, бультоби новий кабінет прем. Косцялковського наміряв предложити соймові проект закону про амнестію.

Чи справу амнестії полагоджають на надзвичайній сесії сойму чи щойно на нормальній бюджетовій сесії, це ще буде вирішено. Також іще не знати в яких розмірах мають амнестію проголосити.

ДОМАГАЮТЬСЯ КАРИ ДЛЯ АВСТРІЇ І МАДЯРЩИНИ.

Мін. Тітулеску і представник Совітів Патьомкін домагалися в Женеві, щоб Рада Ліги Націй покарала Австрію і Мадярщину за відмову участи у санкціях та виключила обі ті держави з Ліги Націй.

НОВИНКИ.

— **З Українського Лікарського Товариства.** В пятницю 18. жовтня в год. 19-ій відбудеться у домівці Товариства при вул. Підвалля 7/І. реферат Д-ра О. Філяса Навчання гігієни у школах.

— **Реферат про українські письменниці для письменниць болгарських.** Пишуть нам: 9. жовтня в Клюбі болгарських письменниць п-і М. Омельченко мала виклад на тему: „Українські письменниці". На зібранні була м. ін. присутня Лідія Шишманова (донька М. Драгоманова). В її промові про український нарід були такі слова: „Нема прикладу в історії, щоб нарід, що відродився, не осягнув своєї мети. Вірю, що й український нарід осягне свої не лиш культурні, але й політичні ідеали". — Присутні вислали привітання: О. Кобилянській, Ул. Кравченко та О. Кисілевській. Болгарські часописи дуже теплими словами відмітили виклад п-і Омельченкової.

— **Ювилей Самокиша.** У Симферополі утворили комітет, щоб святкувати 50-ліття мистецької праці нашого відомого маляря-баталіста М. Самокиша, який уродився у 1860 р. Останніх 17 літ живе він на Кримі.

— **Памятника Косцюшкові у Львові не збудують.** Президія м. Львова рішила не будувати памятника Косцюшка в Єзуїтському городі з причини фінансових труднощів. Досі зібрали на памятник 45.000 зол. Президія постановила інакше вшанувати память Косцюшка, а саме відреставрувати башту на Ґубернаторських валах і перемінити її на Косцюшківський музей. Рівночасно Ґубернаторські вали переіменували би на Косцюшківські.

— **Грабіж на вулиці.** Салі Мінцер, як виходила з міської каси ощадности при вул. Жовківській 73 вирвав злодій торбинку, в якій було 926 зол. і 20 долярів. Як люди пустилися ловити злодія, спільник його спиняв погоню. Спільника того зловили. Це Маврикій Штікс. Ствердили, що злодій зветься Вільгельм Пфефер.

— **Самогубство у Бруховичах.** Мешканці Брухович під Львовом побачили вечором невідомого схвильованого мужчину, який пішов до поштового уряду і надав листа, опісля швидко пішов до митрополичого лісу на Лучках, де вистрілом з револьверу калібру 6.5 позбавився життя. По дорозі з пошти до лісу знищив свої особисті документи. При вбитім поліція найшла вексель на прізвище Бенітта Фрідлендера. Поліція устійнила, що це прізвище самогубця. Беніто Фрідлендер родом з Дрогобича студіював медицину у Празі. Від кількох років перебував у Дрогобичі, де мав наречену, з якою хотів женитись. Мати виступила проти подружжа і тому Фрідлендер виїхав до Львова, звідтіля до Брухович, де скінчив самогубством.

— **Обманець на пошті.** В будинку головного поштового уряду у Львові цілий день крутився якийсь обманець кажучи, що називається Герман Зайдман і є керманичем фірми „Польсько-британійського Товариства Плавби" у Варшаві. Обманець запевняв, що виробить посаду кожному у згаданій фірмі домагаючись 25 зол. на кошти телефонічної розмови з управою Т-ва у Варшаві. За цілий день натягнув тільки одного наївного, який дав 25 зол. за вироблення посади. Обманець умовився, що вечором зустрінеться з наївним кандидатом на посаду, але одержавши гроші пропав без сліду. Поліція шукає за обманцем.

— **Партійний присуд.** На передмісті Ченстохови найшли застріленого комуніста Ясновського. Здогадуються, що він упав жертвою партійного присуду за зраду. Ясновського свого часу суд засудив був на два роки вязниці за комуністичну діяльність.

— **Здефравдував 30.000 зол.** У тарнівському суді відповідав касієр каси Стефчика в Желясовій 33-літній Генрих Ракочій, що здефравдував на шкоду каси 29.905 зол. 30 сот. Суд засудив Ракочія на 5 літ вязниці та втрату прав впродовж 8 літ.

— **Намагане вбивство і самогубство.** В понеділок пополудні в селі Береги Долішні пов. Лісько дійшло до такої події на любовному тлі: 26-літній Генрих Емель пішов пополудні на прохід до ліса зі своєю нареченою 19-літньою Марією Швайцер. У лісі дійшло між нареченим і нареченою до нагальної суперечки на тлі заздрости, підчас якої Г. Емель витягнув револьвер і стрілив до Швайцерівної, яку зранив, опісля зранився у груди. Емеля відвезли до шпиталю у Перемишлі. Швайцерівна лікується вдома.

— **Перед розправою бандитів за душегубство цілої родини.** Перед судом у Ковлі відбудеться великий процес проти ватаги бандитів Адама Андрощука, Миколи Ярошевича і товаришів, які довший час нападали в ковельськім і грубешівськім повіті. У листопаді 1934 р. напали вони на хату Дікштайнів у селі Чирськ, ковельського повіту. Повбивали всіх членів родини, учительку Д. П. знасилували, опісля зранили її двома стрілами з револьвера. Вони напали теж на трьох купців з Матієва недалеко села Парибуди, ковельського повіту, тяжко поранили їх і забрали близько 4.000 зол. Андрущук і Ярошевич сиділи у вязниці у Білостоці, звідтіля дістали відпустку на порятування здоровля і до вязниці вже не вернулись. До ватаги Андрощука належало 21 бандитів, між ними дві жінки. М. Ярошевича арештувала поліція в Ковлі і тоді він видав свого спільника, якого поліція арештувала в селі Новій Вижві, де Андрощук ладився до весілля з донькою одного господаря. Розправа протягнеться кілька днів.

— **Підступ зі шкільними свідоцтвами не вдався.** В останнім часі державна друкарня дістала фальшиве замовлення на шкільні свідоцтва буцімто для державної гімназії. Тому міністерство освіти видало обіжник до всіх шкільних кураторій з осторогою, що телефонічних і телеграфічних замовлень на друки друкарня не буде приймати. У справі підступного замовлення поліція веде слідство.

— **Ріжні вістки.** Італійський уряд удруге заперечує вістку, буцімто береги Італії обкладені мінами. — У Німеччині створили знову військову академію, яку версайський договір заборонив. — Моторовий французький поїзд установив новий рекорд проїхавши від Гавру до Парижа за 1 год. 40 хв. — В Европі Німеччина займає перше місце щодо числа радіоабонентів: є їх тепер там 6.651.924; тільки Злуч. Держави мають їх більше. — Цього року зародили у Франції виноградники; вина бордо і шампанські будуть понад середню міру. — Закінчують будувати летунську лінію Москва-Єкатеринбурґ, на якій їздитимуть два дирижаблі містоти 18.000 кв. м. — Князь Леопольд Левенштайн-Вертгайм-Фрайденберґ виїхав із Німеччини до Англії, де вніс прохання, щоб дістати з жінкою британійське громадянство; його предок був у XV в. німецьким цісарем. — У Рур помер у 46 р. життя д-р Ганс Тронтш, славний хемік, що разом із проф. Фішером винайшов синтетичну бензину. — Злуч. Держави заняли своєю торговельною фльотою три зовсім самотні острівці на південь і південний схід від Гонолюлю.

— **Краєва хроніка.** Начальник залізничої станції у Ставчанах повідомив поліцію, що пастухи наложили каміння на залізничім шляху між Ставчанами і Любінем Великим. Поліція шукає за справниками. — Ріка Мокошна викинула на беріг під Ярославом тіло 13-літнього хлопчини Маріяна Фронди з Вашківець. Фронда вийшов з хати ще 3 жовтня ц. р. і від тоді загинув по нім слід. Поліція вияснить, чи тут заходить самогубсто чи нещасливий випадок. — Яков Лібер переїздив ровером до Волі Бартатівської пов. Городок. Нагло посипались на нього стріли двох мужчин, які плянували мабуть на нього грабіжницький напад. Лібер щасливо втік з ровером. Поліція веде слідство.

— **Справлення помилки.** У вчорашньому числі „Діла" в передовиці п. н. **„Вибори до воєвідських рад і воєвідських виділів"** випав один рядок між 24 і 23-тим з долини і тому дотичне речення вийшло зовсім незрозуміле. Це речення звучить ось так: **„На просторі трьох східньогалицьких воєвідств не мають українці ні в одному повіті більшости в складі повітових рад".**

З судової салі.

АПЕЛЯЦІЙНІ РОЗПРАВИ о. ІВАНА ЯЦИШИНА СОТРУДНИКА В ТЕРПИЛІВЦІ, ПОВ. ЗБАРАЖ, ПЕРЕД ОКРУЖНИМ СУДОМ У ТЕРНОПОЛІ.

Дня 19. вересня ц. р. відбулась апеляційна розправа в окружному суді у Тернополі перед суддею, віцепрезидентом тогож суду д-ром Л. Вендриховським, внаслідок відклику, внесеного **о. Іваном Яцишином,** сотрудником з Терпилівки, якого повітовий суд у Новому Селі засудив на півтора року вязниці без завішення, 300 зол. гривни і 110 зол. коштів судового переводу вироком з дня 31. 5. 1935. Сигн. акт. Кr 153/35/6 за проступок з арт. 170 зак. к. В Новому Селі судив справу тамошній начальник, суддя Зданович. Апеляційна розправа в Тернополі скінчилася **увільненням о. Яцишина від вини й кари** з тим, що кошти судового переводу понесе державний скарб.

Відтак 30. вересня відбулася **друга апеляційна розправа** перед тим самим суддею проти засудження о. Яцишина старостовом у Збаражі 25. травня ц. р. за проступок арт. 18. зак. кар. карою 500 зол. або 14 днів арешту. **І в цій розправі звільнено о. Яцишина,** бо суддя вийшов з засади, що годі засудити такого, який у тій самій справі недавно (19. 9.) вийшов чистий і зовсім увільнений від вини й кари.

Підклад цілої тієї цікавої справи, про яку в свому часі була згадка в „Ділі", ось-який:

Дня 13. травня ц. р., в понеділок вечором, привезли люди з Підволочиськ вістку, що помер бл. п. маршал Пілсудський. В селі годі було бути певним, чи ця вістка правдива, бо часописи приходять до села тричі в тижні: у вівторок, четвер і суботу. Тогож понеділка ввечір на травневому молебні церковна прислуга, вдягаючи о. Яцишина в ризи на богослуження, запитувала його, чи це правда, що маршал помер. — Не знаю напевно — відповів о. Яцишин. Ґазет я ще не читав. Може й правда, може вмер і то може увечір нагло, що навіть не вспів висповідатися. — А якщо так, то коли заупокійна Сл. Божа буде правитися? — питалися братчики. — Нічого не знаю покищо, кажу вам — відповів о. Яцишин. — Нехайно прийде ґазета, а може який розпорядок, то знатимемо. — Ось і вся розмова.

Десь там пізніше по відправі по хатах пішли балачки на цю тему. Говорили і про те, що було в захристії і про інші сплітки, привезені людьми з Підволочиськ, м. ін. що десь там у місті хтось якісь картки роздавав (мабуть поляки з протиурядового табору), що буцімто пок. маршал жидівські банки протеґував і т. і.

Якийсь „приятель" полетів з язиком до поліції в Новому Селі, на другий день зїхали до села поліціянти й детективи і давай робити слідство. Скликали свідків і тих з церкви й таких, що в якійсь там хаті балакали і змішали одне з другим, приписуючи всі вискази о. Яцишинові

гай донесли про все і до староства в Збаражі і до суду в Новому Селі.

І ось незабаром прийшло о. Яцишинові завізвання зі староства, щоб явився в старостві 25. травня на карно-адміністраційну розправу, бо йому закинули проступок з 18. рт. карн. зак. Поїхав він на ту розправу, на якій почув засуд на 300 зол. грошевої кари або 14 днів арешту. На місці зголосив відклик до окружного суду в Тернополі та в 4. год. пополудні вернувся домів. Та заки з дороги розглянувся й сів підвечіркувати, звилися на приходстві два поліцийнти з Нового Села, які виказалися письменним наказом суду о. Яцишина з місця арештувати й доставити до судових арештів. Наказ мав дату 25. 5. 1935. Ч. Кл. 153/35. Арешт наказано тому такий наглий, бо заходило підозріння, що посуджений може вмовлятися зі свідками. І хоч у парохії на другий день припадав храмовий празник, то треба було кидати все й під двома штиками їхати до арешту. Тихісінько зі слізми в очах проводили зором гуртки селян, що стояли по дорозі, свого душпастиря в дорогу. — Ото матимемо празник! — шепотіли один до одного. Та не довго прийшлося о. Яцишинові медитувати в арешті. Заарештували його в суботу вечором, а на вівторок 31. 5. визначено й розправу, якої висліди: півтора року вязниці, 300 зол. грошевої кари та 110 зол. судових коштів.

Одначе завдяки добре умотивованому відкликові, виготовленому **д-ром Д. Сеником**, адвокатом з Нового Села, відтак завдяки обороні, якої піднявся мец. **д-р Дзерович** у Тернополі, суддя д-р Вендриховський набрав переконання, що на справі нічого каригідного нема й у **обидвох розправах проголосив увільнення обвинуваченого.**

З кіна.

Кіно „Коперник": „Фолі Бержер".

Фолі Бержер це назва найславнішого паризького мюзік-голю, славного своїм балетом. Там 20 літ тому почав свої виступи Моріс Шевальє як кабаретовий пісенькар, конферансієр і танцюрист. Виступав він із славною Містенгет, що могла віком бути його мамою, але темпераментом і виглядом дорівнювала його молодости. Кільканайцять літ забавляв Шевальє парижан своїм гумором і своєю мімікою, що часто заступала слова. Коли прийшла звукова фільма, Шевальє заанґажували до Голівуду, він вивчив по англійськи і тоді дав тих кілька фільм, що обігли ввесь світ. Фільма ця називається Фолі Бержер тому, що Шевальє виступає там у тій ролі, яку має справді з професії. Театр, в якому він грає і балет це тільки декорація до комедії з відомим сюжетом. Барон-мільйонер програє на біржі все своє майно. Він виїздить до Льондону рятувати його; до двох днів мусить мати конче 20 мільйонів. Водночас запросив він до себе на баль усяких фінансистів і міністра фінансів. Приятелі, звязані з ним інтересами, в останній хвилині запрошують відомого кабаретиста, що прегарно наслідує барона, щоб заступив його в обовязках господаря дому. Кабаретист віддавна подобається баронові. Баронова знає, що її чоловіка заступає кабаретист, але коли чоловік вертається несподівано до дому, вона тратить орієнтацію: хто з них правдивий. Окрасою фільми є ревія з балетом, де у чудовій формі відтворені соломяні капелюхи, улюбленаноша Шевальє.

Кіно „Атлянтик": „Світанок, день і ніч Палестини".

Ціла фільма це низка картин з життя жидів у Палестині. Картини не повязані зі собою. Перед глядачами пересуваються фрагменти зі щоденного життя жидівського народу у своїй батьківщині, їхні зусилля відбудувати цю батьківщину і т. д. Гарно випали картини з минулорічної Макабіяди жидівських руховиків і руховичок, стилеві танці, які подобають на хореографічну студію.

Як надаток П.А.Т. висвітлив низку картин, які ілюструють збросння держав цілого світу.

Дивогляди.

КОМСОМОЛЬСЬКА ОПЕРАЦІЯ.

Читаємо у совітській „Правді" з 8-го ц. м.: Мінський комсомолець Анатолій Климович звернувся до хірургічної клініки:

— Маю мозоль на пальці правої ноги. Ходити не можу.

Лікар порадив по дружньому:

— Прийди, брате, завтра, позбудешся його.

Климович прийшов. Ногу взяли під широкий і палець відрізали. Але не той з мозолем, а другий — зовсім здоровий. І сказали:

— Ну, помилка...

Не помиляється тільки той, хто нічого не робить.

ВКРАЛИ РІКУ.

Кілька тижнів тому в Америці вкрали ріку. На кордоні стейтів Арканзас і Міссурі випливає джерело ріки Денс. Джерело це лежить на території Міссурі, але вода з нього швидко звертає на територію Арканзас. Мешканці Міссурі рішили відвести джерело в бік так, що люди з Арканзас не мають уже води і ріка Денс пливе тільки по Міссурі. Президент стейту Арканзас вислав до президента Міссурі письмо з домаганням віддати забрану ріку.

ЦІНА КУХОННИХ ПРИПИСІВ.

Власник одного дорогого ресторану в Парижі заплатив недавно 25.000 франків за кілька невиданих досі рецепт славного франц. кухоара, смакуна та письменника Брія-Саварена. Хоч ніхто ще досі не заплатив такої суми за кілька кухоних приписів, цей видаток виплатився щедрому ресторатові, бо в Парижі є тисячі смакунів і вони пруться юрмою, щоб покуштувати невідомих іще страв майстра французької кухні.

☦ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

З **Яворських Марія Кульчицька,** вислужена вчителька і вдова по вчителеві, по довгій і важкій недузі, принявши Найсв. Тайни, заснула в Бозі дня 15. жовтня 1935. Похорони відбудуться в четвер дня 17. жовтня 1935 в год. 4. пополудні з крипти Вірменської Архикатедри на Личаківський цвинтар.

Іван Іжицький, директор Т-ва „Союзний Базар" і Краєвого Товариства Кредитового у Львові, помер у 59. році життя 16. ц. м. Похорони відбудуться у пятницю 18. ц. м. в 3. год. попол. з дому жалоби при вул. Виспянського ч. 31. — В. Й. П.!

Дописи.

ТОВСТЕЧЧИНА.

Відгомін „Свента вінобраня". Шумно заповідане „Свенто вінобраня" в Заліщиках стягнуло маси варшавяків, бо чомуж не скористати й за 6 зол. приїхати до Заліщик? Дальша околиця довідалась про це „свенто" вже по всім. Звиджування наддністрянських виниць відбулося наспіх, всеж таки назустріч варшавським достойникам вийшов у Хмелеві місцевий адміністратор о. Михайло Пастушенко з церковним хором і повитав їх відспіванням „Заповіту"... (!).

Брак місця в сільських школах. З новим шкільним роком відчувається брак місць для новоприбуваючої шкільної дітвори. Виходить таке, що на одного учителя випадає навіть по 120 школярів. Шкільний інспекторат в Чорткові знайшов на це таку раду: поручає в тих школах, де є переповнення, щоб учитель 20—30 дітей зовсім не приймав, бо „нема місця". Розуміється в селі, особливо серед свідоміших селян, кожний хоче, щоб його дитина, хоч доки тепло, ходила до школи. Без науки загально дотепер опинювалося коло 20 проц. дітей, головно через брак одежі; тепер видно буде „нумерус клявзус" і побирати науку будуть лиш вибранці. Сотки учителів без праці радо училиб за половину платні, яку побирають щасливці на посадах, а тут обмежене число учеників! До того всього ще досі є кольосальний брак шкільних саль. Є села, де школа знищена війною і донині не відбудована; наука ведеться нерідко у селянській хаті. „Саля" шкільна розміром 5 × 6 м. і мусить примістити 60 дітей...

Збір з поля і надії рільників. Надзвичайно тепла і сонячна осінь хоче мабуть „надробити" те зимно, що було у нас у липні та серпні. Збір бараболь та кукурудзи заповідається вдоволяюче, фасолі та сімя дуже слабий. Усе чекає, що напад Італії на Абісинію викличе довшу війну і щойно тоді може скінчиться та криза, що не дає змоги селянинові придбати найконечнішу одіж та обуву на зиму.

ГОРОДОК.

Вистава „Союзу Українок". Філія „Союзу Українок" у Городку уладила в днях 5.—7. жовтня ц. р. виставу українських вишивок і народніх строїв городецького повіту. Вистава містилася у трьох привітних кімнатах Українбанку. Виставлено сорочки городецько-яворівських взорів з Любіня Великого, Добростан, Волі Добростанської і Бартатова, спідниці-мальованки з Городка, прегарні обруси і занавіси жіноцтва з Любіня Великого та вишивані мужеські сорочки з Мшани. Усі подивляли великий вибір вишиваних ручників роботи сільського й інтелігентного жіноцтва. З модерних костюмів в українському стилі вибивалися праці п. Паламарчукової, прегарні вишивані блюзки роботи С. Яворської, стрижені килими О. Роздольської, декораційні річі, як макати, подушки, міліє, серветки О. Ковальчукової, О. Цегельської, О. Стеблецької, І. Козаневичевої, Е. Желемірської та Д. Шараневичевої. Увагу звертали на себе полтавські узори килимів М. Білякової, макати Кассарабової, декораційні річи Думанської та Янчурової. Великий вклад праці вложила у виставу Ірина Федвиська, привозячи з Любіня Вел. пів сотні експонатів. Обруси Плешкевичевої викликували загальний подив. Виставу відвідало 300 осіб. Філія „Союзу Українок" може бути горда, що осягнула намічену ціль, себто перевела добру пропаганду українських узорів. Душею цілої імпрези була голова філії, дир. Ковальчукова Олена.

Віднова „Касина" в Городку. По кількалітній перерві відновило свою діяльність касинове товариство в Городку загальними зборами, які відбулися в понеділок 7. X. ц. р. Головою „Касина" вибрано д-ра Льва Козаневича; вписалося 32 членів. „Касино" має стати осередком товариського життя тутешньої інтелігенції.

Молодь без науки релігії. Вже повний рік нема науки гр.-кат. релігії в пятьох місцевих народніх школах, бо Кураторія отягається з іменуванням катехита. Коло 500 гр.-кат. дітей без науки релігії, серед родичів обурення, ніякі меморіяли й депутації не помагають. Багато родичів хоче відновити давню українську приватну школу, щоб хоч у цей спосіб забезпечити своїм дітям науку релігії.

З кружка „Рідної Школи" в Городку. Дня 6. X. відбулися за адміністраційний рік 1934-5 річні загальні збори кружка „Рідної Школи" (як повітового) в Городку. Зі звітів старшини було видно, що праця в тім кружку, як і в підчинених йому кружках в повіті, ішла правильно повною ходою. Старшина відбула в діловому році 13 засідань та дві анкети, на яких полагоджувано справи рідношкільні, дитячих садків та гуртків доросту. На області згаданого повітового кружка „Р. Ш." істнувало в попередніх літ 14 кружків, у діловому році основано 5 кружків, а саме в Янові, Добростанах, Жорниськах, Поріччі Янівськім і Ставках. Надто влада не згодилась на оснування кружка в Зашковичах і Суховолі; є ще в пляні оснування кружок „Р. Ш." в Добрянах, Бартатові і Ясиськах. В зимових місяцях зорганізовано гуртки доросту при кружку „Р. Ш." в Городку, Артищові, Дроздовичах, Тучапах і Мшані, а в літніх дитячі садки: три в Городку та по одному в Артищові, Добростанах, Дроздовичах, Лісновичах і Мшані. Касовий звіт кружка в Городку виказав 1.722 зол. 69 сот. приходу, на який зложилися передовсім 1-проц. датки місцевого громадянства та городецького духовенства й осінна, різдвяна і великодна збірка, а надто 1.671 зол. 29 сот. розходу. Бо всі три повищі повітові збірки враз із внутрішньою позичкою в квоті 808 зол. 57 сот. вислано до каси Головної Управи, а решту зужито на місцеві потреби кружка, себто на удержання урядовця, чинш за льокаль, бібліотеку та інші адміністраційні видатки і підмоги. Кружок має гарні три бібліотеки: дитячу (700 чисел), педагогічну (180 чисел), драматичну (240 чисел) та архівну. При товаристві істнує також секція фізичного виховання. Головою кружка є о. дек. Е. Роздольський, скарбником о. О. Шараневич, секретарем та організатором м-р Е. Пашак, бібліотекаркою п. Неонілія Цегельська.

СПОРТ.

УЖГОРОДСЬКА РУСЬ ЗНОВУ НА ПЕРШОМУ МІСЦІ!

В мин. неділю відбулися в Ужгороді змагання за мистецтво східнословацько-закарпатської жупи поміж С. К. Русь і Ч. С. К. (Ужгород). Змагання двох місцевих суперників стягнули ще грище масу публики, яка грою „Руси" була просто захоплена. Виграла по завзятій боротьбі дружина „Руси" у відношенні 4:0

Після цієї перемоги „Русь" опинилася знову на першому місці в табелі. Дальші місця зайняли: МЕШ (Мукачів), КАЦ (Кошиці), ЧСК (Ужгород), ЧСК (Кошиці), Спішська Нова Весь, БФТЦ (Берегів), Терекаеш (Кошиці).

Театри.

Великий Міський Театр.

Четвер 17. X. год. 8. веч. Аб. 3. „Шіснацятилітка“.

Пятниця, 18. X. год. 8. веч Аб. 3. „Шіснапятилітка“.

Субота, 19. X. год. 8. веч. Аб. 3. „Шістнацятилітка“.

Неділя, 20. X. год. 4.30 попол. Аб. 3. „Музика на вулиці“; год. 8. веч. Аб. 3. „Шіснапятилітка“.

Понеділок 21. X. год. 8. веч. Концерт Гофмана.

Вівторок, 22. X. год. 8. веч Аб. 4. Прем'єра „Фридрих Великий“ (ювилей Люде. Сольського).

Театр Ріжнородностей.

Нечинний.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

Жовква:

17. X. „Княжна Чардаша“.
18. X. „Бешоет у раю“.
19. X. „Дівча в Маслосоюзу“.
20. X. „Отаман Пісня“.
21. X. „Спадкоємець“.
22. X. Серед бурі“.

З Жовкви іде Театр до Рави Руської, Угнова, Сокаля і Камінки Струмілової.

Кіна.

АДРІЯ: „Бунт молоді“, „Мати, що вбила власну дитину“.

АПОЛЬО: „Вацусь“ (Димша).

АТЛЯНТИК: „Світанок, день і ніч Палестини“.

ВАНДА: „Віва Віллі“.

ҐРАЖИНА: „Орлов“ із Ліяною Гейд і Ів. Петровичем.

КАСІНО: „Хрестоносні походи“ (реж Сесіля Міля).

КОЛІСЕЙ: Нечинне.

КОПЕРНИК: „Фолі Бержер“ (Моріс Шевальє“.

МАРУСЕНЬКА: „Бар-Міцве“, „Живи та смійся“.

МІРАЖ: „Пристрасні любки“, „Пригоди пеховця“ (Чарлі Чаплін).

МУЗА: „Я збігдець“.

НАКС: „Молодий ліс“ і додатки.

ПАЛЯС: „Дві хмасі“.

ПАН: „Галька“ Монюшка“ (з Кепурою).

РАЙ: „Пісня козака“ (Хозе Мохіка).

СВІТ: „Злодій сердець“, „Родина Ротшільдів“.

СОНЦЕ: „Жінка під контролею“, „Мобілізація в Сонці“.

СТИЛЕВЕ: „Дівча в хмар“ (Хозе Мохіка) та ревія „Осінні збитки“.

ТОН: „Пат і Паташон як джезбендисти“.

УТІХА: „Серце індіянки“ та ревія.

ХИМЕРА: „Малий полковник“ (Шерлі Темпль).

Закордонне радіо.

Четвер, 17. жовтня 1935.

Відень (506,8) 12.00. 13.10 Симф. концерт, 17.30 Солісти (Штукарт сопр., Брінер форт.), 19.20 „Керс Дам“ вок. група, 22.10 Популярна музика. **Прага** (470,2) 11.05 Квартет, сальон. музика, 19.50 Віольонч. концерт. **Париж** (1648) 17.45 „Саванки“ ком. Моліера, 21.00 Сп. ресітель, 21.45 Симф. концерт. **Білгород** (437,3) 20.00 Спів. **Берлін** (356,7) 16.30 Фантазія ц-дур оп. 17. Шумана, 22.30 Концерт. **Кенігсвустергавзен** (1571) 14.00 Музика, 19.00 Концерт солістів. **Кельн** (455,) 20.10 „Ганс Гайлінг“ ром оп. Маршнера. **Мінхен** (405,4) 16.10 Суч. баварські композитори, 19.00 Дуети. **Будапешт** (549,5) 12.05 Форт. ресітель, 13.20 Військ. орх., 17.30 Циг. музика, 21.40 Сонати на скр і форт. **Мілянно** (221,2) 17.05 Вок. концерт. **Рим** (420,8) 19.15 Легка музика, 20.50 „Навуходоносор“ оп. Вердія.

Пятниця. 18. жовтня 1635.

Відень (506,8) 15.20 Пісні для дітей, 17.00 Сонати а-дур Бетовена. 19.30 Легка музика, 21.20 Концерт на віольонч. орх. Двожака в вик. Пятигорського. **Братислава** (298,8) 16.50 Нар. пісні. **Кошиці** (259,1) 17.50 Оперетковi арії, 20.35 Скрипка. **Прага** (470,2) 17.10 Смичк. квартет. 20.50 „Голоси ліса“ оп. Мартіну. **Париж** (1648) 15.15 Симф. музика; 21.45 „Івась флетист“ ком. оп. Ганна, 23.50 Данна музика. **Білгород** (437,3) 13.15 Скрипка, 21.30 Нар. пісні. **Берлін** (356,7) 9.40 Музика нім. романтиків, 16.30 Твори Вагнер-Регенія (муз., сп.) **Кенігсвустергавзен** (1571) 16.00 Концерт, 22.30 Тріо. **Кельн** (455,9) 15.10 Пісні. **Ляйпціг** (382,2) 16.09 Ляйпціґські композитори, 17.00 Концерт орх. **Мінхен** (405,4) 19.00 Звірі в музиці, 19.45 Дівчата співають. **Будапешт** (549,5) 12.05 Скрипка, спів, 13.30 Легка музика, 17.30 Сп. ресітель, 19.30 Симф. концерт. **Мілянно** (221,2) 11.30 Популярна музика, 19.15 Легка музика. **Рим** (420,8) 17.05 Легка музика, 20.50 Концерт.

Оголошуйтеся в найстаршім укр. щоденнику „ДІЛО“!

Львівське радіо.

Четвер, 17. жовтня 1935.

6.30 Ранішня авд. 6.33, 6.34 Руханка, 6.50 Музика з гр. пл.; у перерві ок. год. 7.20 Ранішній денник, 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл. 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Муз. поранок, спів, 13.00 Славні співаки у звуковику, 13.25 Хвилина для жінок, 15.15 Біржа, 15.25 Експорт, 15.30 Концерт, 16.00 Для мол. дітей: „Про кота в чобітках“, 16.20 Музика з гр. пл., 16.40 Муж. хор. 17.00 „Завоювання Африки Европою в старину та середньовічних часах“. 17.15 Концерт орх., 17.45 Про Й. Пілсудського, 18.00 Форт. ресітель, 18.30 Нарис теорії фіз. виховання, 18.40 Турист. інформатор, **19.09 Трицятьліття Українського Нац. Музею виг. Анат. Курдидик,** 11.20 Рекл. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.50 Акт. гутірка, 20.00 Твори на цитру, 90.15 Риковище оленів, трансм. із помор'ських лісів, 20.45 Веч. денник, 20.55 Із суч. Польщі, 21.00 Театр Уяви. авд. про Шопена „Останній день“, 21.35 Пісні відсп. Полінська-Левіцька в супр. форт., 22.00 Концерт із циклю: Гайднові квартети (смичк. квартети), 22.35 Легка музика з гр. пл.

Пятниця, 18. жовтня 1935.

6.30 Ранішня авд., 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Авд. для шкіл. 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Для ст. дітей: Свято осені, 12.40 З ріжних країн — гр. пл., 13.25 Хвилина для жінок, 13.30 Сальон. музика з гр пл., 15.15 Біржа, 15.30 Концерт 16.00 Гутірка для хорих, 16.15 Концерт орх., 16.45 Для мол. дітей: Незвичайна пригода, 17.00 Репортаж із плаваючої вистави на Дал. Сході, 17.15 Хвилина поезії, 17.20 Брамс: Тріо а-моль, 17.50 Спорт. порадник, 18.00 Концерт солістів (муз., сп.), 18.30 Листи на програми, 18.40 Сусп. гутірка, 18.45 Форт. ресітель, 19.00 Злощасна сила упереджень, 19.20 Рекдям. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки. 19.50 Акт. монольог, 20.00 У сумерку — муз. репортаж, 20.50 Веч. денник, 21.00 Із суч. Польщі, 21.05 Симф. концерт. 22.20 Танк. музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.35—5·38 зол.

Нім. марка 1·50—1·58, фр. франки 34·90—35·05, шв. франки 172·50—173·00, фунти стерлінги 26·00—26·15, австр. шілінги 99·50 — 101, чеські корони 20·75—21·25, рум. леї 29·00—30·50, ліри 36·00—39·00.

Золото: Доляри 9.07—9.11 Франки фр 34·40—34·80, Дукати 83·00—83·50, Корон 36·20—37·00, Рублі 4·75 — 4·90. 1 гр. зол 5·924.

Премійвки.

Долярівки 50·50 — 52·00, Інвестиційна 106·00—108·00, Будівельна 40·50—42·00.

ЗБІЖЕ.

Ціни паритас Підволочиська льоко Львів

	від — до	від — до
Овес одн.	15.00—15·50	
Овес одн. л. зам,	14.50—15.00	
Овес зб.	14.50—15·00	
Овес зб. легко зам.	14.00 і 14.50	
Льон	35.00—37.00	

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 16-го жовтня ц. р. кооперативам платив за:

	льоко Львів
1 кг. масла десерового бльокового без опакування . . .	2·70 зол.
1 кг. масла десерового в бочках враз з опакуванням	2.74·50 „
1 кг. масла дес. експорт. враз з експортовим опакуванням дає зачет по . . .	2·80 „
1 л. молока	0·15 „
1 л. сметани	0·60 „
1 к. сиру	3·80 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло, молоко і сметану здержана, на яйця сильна.

Маслосоюз повідомляє, що від 16. X. ц. р. платить своїм доставцям **за 1 кг.** живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята 0·90—1.30 не худі	0·95 зол.
Курки однорічні не худі	1.05 „
Качки годовані з ясним опір.	0.75 „
Качки товщеві	0.80 „
Гуси годовані	0.75 „
Гуси товщеві	0.80 „
Пантарки годовані	0.90 „
„ товсті	1.— „
Індики год.	1.— „
Індички год.	1.10 „
Індики товсті	1.10 „
Індички товсті	1.20 „

Курки й курята приймає в кожній кількості. Іншу птицю в кількости визначеного приділу для кожного свого доставця. Приймає нових доставців.

ОПОВІСТКИ.

Д-р Мирон Нижанківський, Ківерці, зложив у нашій Адміністрації 10 зол. на Рідну Школу і 10 зол. на Літературну нагороду.

Для наших передплатників.

Знижка цін на дрібні оголошення в часописи „ДІЛО“.

Для наших передплатників обнизили ми ціну на дрібні оголошення з 10 сот. **на 7 сот.** за слово. Шукаючим праці будемо числити тільки по 5 сот. за слово. Матримоніяльні і оголошення приватне листування по 10 сот. за слово.

Користайте з нагоди знижки цін. Кожне поміщене оголошення в „Ділі“ виплатиться Вам напевно.

Тисячі людей находить заробіток або робить знайомости завдяки оголошенням.

Належитість за дрібні оголошення треба вплачувати згори на ПКО ч. 504.060.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

Загальні Збори Т-ва „Українсько-руська Бурса ім. Митр. А. Шептицького“ у Львові відбудуться в суботу 26. жовтня в домівці Т-ва вул. Театинська 10. в год. 5, а в разі браку комплету в 6. веч. зі звичайним порядком нарад.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок 10.